

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ &
ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Β' ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ &
ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/νση: Av. Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 151 80 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Β. Πελώνη
Τηλέφωνο: 210 344 2786, 210 3442840
e-mail: te-ds@minedu.gov.gr

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πληροφορίες: Β. Παπαβρόντος
Τηλέφωνο: 210 3442249

Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πληροφορίες: Α. Βάρλα
Τηλέφωνο: 210 3443272

Δ/ΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πληροφορίες: Ο. Μαραγκού
Τηλέφωνο: 210 3442212

Δ/ΝΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πληροφορίες: Φ. Λυμπεροπούλου
Τηλέφωνο: 210 3442933

Δ/ΝΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΚΠ/ΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ
Πληροφορίες: Σ.Μ. Καραμαλάκου- Λάππα
Τηλέφωνο: 210 3442222

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

Μαρούσι, 23-01-2023

Αριθμ. Πρωτ.: 7508/Θ2

ΠΡΟΣ:

- Όλες τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης
- Όλους τους Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης (μέσω των Περιφερειακών Διευθύνσεων Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης)
- Όλες τις Διευθύνσεις Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης
- Σχολικές μονάδες Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης (μέσω των Δ/νσεων Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης)
- Δίκτυο Σχ. Βιβλιοθηκών Π/θμιας Εκπαίδευσης
E-mail: libpe@sch.gr
- Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών κ' Επαγγελματών
E-mail: info@sivitanidios.edu.gr

ΚΟΙΝ.:

ΕΒΡΑΪΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

E-mail: info@jewishmuseum.gr

ΘΕΜΑ: «Εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος - 27 Ιανουαρίου τ.έ.»

Στην 20^η Σύνοδο της Μόνιμης Διάσκεψης των Υπουργών Παιδείας του Συμβουλίου της Ευρώπης που πραγματοποιήθηκε στις 15-17 Οκτωβρίου 2000 στην Κρακοβία, υιοθετήθηκε η πρόταση για τη θεσμοθέτηση Ημέρας για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος και την πρόληψη των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας στα σχολεία (άρθρο 9 της Διακήρυξης των Υπουργών Παιδείας).

Η Ελληνική Βουλή με το νόμο 3218/2004 (ΦΕΚ Α' 12) καθιέρωσε την 27^η Ιανουαρίου ως ημέρα μνήμης των Ελλήνων Εβραίων μαρτύρων και ηρώων του Ολοκαυτώματος, ενώ και ο ΟΗΕ με το Ψήφισμα Α/RES/60/7 της 1ης Νοεμβρίου του 2005, καθιέρωσε την ίδια ημέρα ως Διεθνή Ημέρα Μνήμης των Θυμάτων του Ολοκαυτώματος.

Στο πλαίσιο αυτό, καλούνται οι σχολικές μονάδες την **Παρασκευή 27 Ιανουαρίου 2023** να αφιερώσουν **δύο (2) διδακτικές ώρες σε εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την προαναφερόμενη Ημέρα Μνήμης**. Στις σχετικές δράσεις προτείνεται να συμμετέχουν διαδικτυακά, οργανώνοντας ή/και πλαισιώνοντας δραστηριότητες και οι Σχολικές Βιβλιοθήκες του Δικτύου Σχολικών Βιβλιοθηκών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές οδηγίες της πολιτείας και των υγειονομικών οργάνων για την προστασία από τον COVID-19). Προτεινόμενο θέμα είναι **«Το Ολοκαύτωμα και οι Έλληνες Εβραίοι»**, το οποίο αποτελεί και το θέμα του 9^{ου} Μαθητικού διαγωνισμού δημιουργίας βίντεο που διοργανώνεται από τη Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων και το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος για τους/τις μαθητές/-τριες Α' και Β' Λυκείου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον κατωτέρω σύνδεσμο:

<https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A7%CE%97%CE%A3.pdf>

Στόχος των εκδηλώσεων και των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που θα οργανωθούν είναι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τι συνέβη στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.
- Να μάθουν για την τύχη των Εβραίων και των άλλων θυμάτων του Ολοκαυτώματος, με τη βοήθεια που προσφέρει η μελέτη των ιστορικών στοιχείων, η χρήση των φωτογραφιών και των μαρτυριών.
- Να συζητήσουν τη σημασία των ηθικών ζητημάτων που προκύπτουν από το γεγονός και τη σύνδεσή του με αντίστοιχα σύγχρονα προβλήματα, όπως ο ρατσισμός, η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις σύγχρονες κοινωνίες, η ρητορική του μίσους και ο αντισημιτισμός.

Οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της Ημέρας Μνήμης μπορούν να περιλαμβάνουν διαλογικές συζητήσεις, ψηφιακές εκθέσεις και εφαρμογές, προβολή ταινιών ή συναφούς εκπαιδευτικού υλικού και ανάγνωση κειμένων και εργασιών. Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τις διευθύνσεις των σχολικών μονάδων, μπορούν να σχεδιάσουν τη δράση τους με όποιο τρόπο θεωρούν ότι είναι πρόσφορος. Είναι όμως απαραίτητο η σχολική κοινότητα να ενεργήσει τηρώντας τα υγειονομικά πρωτόκολλα και τα μέτρα προστασίας από την πανδημία COVID 19.

Το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος επιθυμώντας να υποστηρίξει την προσπάθεια των εκπαιδευτικών προτείνει τις παρακάτω δραστηριότητες:

Καθημερινά στο χώρο του Εβραϊκού Μουσείου (10.00 έως 14.00) κατόπιν συνεννόησης πραγματοποιούνται:

Ξεναγήσεις

- **Ξεναγήση στη μόνιμη έκθεση του ΕΜΕ**, με έμφαση στη συλλογή του Ολοκαυτώματος του ΕΜΕ.
- **Ξεναγήση στην περιοδική έκθεση: «Ματιές στον αντισημιτισμό»** Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος HANNAH – Challenging and Debunking Antisemitic Myths, το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος στην Αθήνα και το Galicia Jewish Museum στην Κρακοβία της Πολωνίας εγκαινίασαν την έκθεση «Ματιές στον αντισημιτισμό». Αυτή η έκθεση περιλαμβάνει σύντομα βιογραφικά και αποσπάσματα από τις προφορικές μαρτυρίες αφηγητών από τις Εβραϊκές Κοινότητες της Γερμανίας, Ελλάδας, Πολωνίας και Σερβίας. Οι πρωταγωνιστές της έκθεσης είναι κυρίως άνθρωποι που γεννήθηκαν μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά και μικρά παιδιά που επέζησαν του Ολοκαυτώματος. Οι ιστορίες των Ελλήνων, Γερμανών, Πολωνών και οι Σέρβων Εβραίων, που παρουσιάζονται στην έκθεση, μιλούν για την πολιτισμική τους ταυτότητα και τις προσωπικές τους εμπειρίες με αντισημιτικές προκαταλήψεις προκειμένου να ενθαρρύνουν ένα βαθύτερο προβληματισμό αλλά και ένα ισχυρότερο αγώνα ενάντια σε κάθε μορφή ξενοφοβίας και διακρίσεων.

Εκπαιδευτικά προγράμματα

- **«Ιστορίες μέσα από τα αρχεία του ΕΜΕ»**. Μέσα από το Αρχείο Προφορικής Ιστορίας και το Φωτογραφικό Αρχείο του ΕΜΕ αναδεικνύονται άγνωστες ιστορίες επιζήσαντων (Αντίσταση, Σωτήρες, Στρατόπεδα, Διάσωση, Διαφυγή στην Μέση Ανατολή). Οι ιστορίες ζωντανεύουν μέσα από το φωτογραφικό υλικό, που φωτίζει πλευρές της εβραϊκής ζωής στην Ελλάδα πριν τον πόλεμο, κατά τη διάρκεια του πολέμου, καθώς και μεταπολεμικά. Διαρκεί μία ώρα. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, καθώς και στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου.
- **«Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων, 1941 - 44»**, όπου τα παιδιά καλούνται να συνδέσουν συγκεκριμένα αντικείμενα της συλλογής του Ολοκαυτώματος με ατομικές ιστορίες επιζήσαντων. Διαρκεί μία ώρα και προτείνεται για μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου.
- **«Ανθρώπινα Δικαιώματα»**. Στόχος του προγράμματος είναι η συνειδητοποίηση των κινδύνων που ελλοχεύουν, όταν κάποιος παραμένει απαθής και αδιάφορος μπροστά στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Διαρκεί μία ώρα και προτείνεται σε μαθητές και μαθήτριες Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού.
- **«Butterfly project»**. Στόχος αυτού του προγράμματος είναι η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών χωρών, ώστε να υλοποιηθεί μετά από κάποια χρόνια η κατασκευή 1.500.000 πεταλούδων, προς τιμή των ισάριθμων παιδιών που χάθηκαν στο Ολοκαύτωμα σε όλη την Ευρώπη. Οι μαθητές μαθαίνουν ιστορίες παιδιών που έχασαν την ζωή τους και δημιουργείται με τις πήλινες πεταλούδες, που θα χρωματίσουν τα παιδιά, χώρος μνήμης στο ΕΜΕ. Διαρκεί μία ώρα και προτείνεται σε μαθητές και μαθήτριες Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, καθώς και στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου.
- **«Εναλλακτική προσέγγιση του Ολοκαυτώματος μέσω της τέχνης»**. Το πρόγραμμα αυτό διενεργείται σε συνεργασία με την Νίνα Αλκαλάη, καθηγήτρια χορού και χοροθεραπεύτρια. Αξιοποιείται τόσο η στρατοπεδική τέχνη όσο και η μεταπολεμική, είτε σχετίζεται με το Ολοκαύτωμα, είτε όχι. Διαρκεί μία ώρα και προτείνεται για μαθητές και μαθήτριες Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, καθώς και στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου.

- **Συνάντηση και συζήτηση με επιζήσαντες** που αφηγούνται την εμπειρία του Διωγμού και τον τρόπο σωτηρίας τους. Οργανώνονται, επίσης, και συναντήσεις με απογόνους επιζώντων, που μιλούν για το πώς μεγάλωσαν στη βαριά σκιά της «ομηρείας» και της απώλειας των αγαπημένων τους προσώπων. Οι συναντήσεις αυτές διαρκούν περίπου 1,5 ώρα και συνιστάται να έχει γίνει προετοιμασία. Προτείνεται για μαθητές και μαθήτριες Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου.

Προβολές ντοκιμαντέρ

- **Προβολή ταινίας/ντοκιμαντέρ και θεματική συζήτηση.** Τα ντοκιμαντέρ και οι ταινίες απευθύνονται σε μαθητές της Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου. Η προβολή και η συζήτηση διαρκούν περίπου 1 ώρα. Το θέμα της ταινίας ή του ντοκιμαντέρ θα αποφασιστεί από κοινού με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς που θα επιλέξουν αυτή τη δραστηριότητα και μπορεί να είναι ένα από τα παρακάτω:
 1. Αποσπάσματα προφορικών συνεντεύξεων μέσα από το Αρχείο Προφορικής Ιστορίας του ΕΜΕ.
 2. Το ημερολόγιο (προβολή μαγνητοσκοπημένου θεατρικού δρώμενου ΕΜΕ) 2022 (21΄)
 3. Βραβευμένα ολιγόλεπτα (6΄) βίντεο για το Ολοκαύτωμα του μαθητικού διαγωνισμού δημιουργίας βίντεο σε συνεργασία του Εβραϊκού Μουσείου με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τα ενδιαφερόμενα σχολεία, κατόπιν συνεννόησης, μπορούν να παρακολουθήσουν τα ανωτέρω δωρεάν έως και την Παρασκευή 3 Μαρτίου 2023.

Στην ιστοσελίδα του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος έχει αναρτηθεί υποστηρικτικό υλικό για την Διεθνή Ημέρα Μνήμης (27 Ιανουαρίου):

- [Συλλογή αντικειμένων.](#) Επιλεγμένα αντικείμενα από τις Συλλογές του ΕΜΕ σε τρισδιάστατη απεικόνιση.
- [Ψηφιακές εκθέσεις](#)
- [Εικονική Περιήγηση Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος](#)

Ψηφιακές Εφαρμογές

- [Οι Εβραίοι της Ελλάδας 2300 χρόνια Ιστορίας και παράδοσης](#)
- [Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων 1941-1945](#)

Οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί συνιστάται να απευθύνονται στο **Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος**, στην υπεύθυνη μουσειοπαιδαγωγό του ΕΜΕ κα Οριέττα Τρέβεζα, τηλ. 2103225582, e-mail: otreveza@jewishmuseum.gr.

Επικουρικά, το ΕΜΕ διαθέτει ειδικές εκδόσεις και εκπαιδευτικά εγχειρίδια που παρέχονται ως επιπλέον υποστηρικτικό υλικό στους εκπαιδευτικούς. Επικαιροποιημένος κατάλογος προτεινόμενου εκπαιδευτικού υλικού υπάρχει διαθέσιμος στην ανανεωμένη ιστοσελίδα του ΕΜΕ www.jewishmuseum.gr, όπου οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενημερώνονται και για όλα τα νέα προγράμματα, τα σεμινάρια και τις δράσεις του ΕΜΕ.

Τέλος, προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αντλήσουν ιδέες και υλικό και από τις παρακάτω ιστοσελίδες:

1. Το **Πανελλήνιο Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων** για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: <http://photodentro.edu.gr/lor/>
2. Το ψηφιακό αρχείο της ΕΡΤ: <http://archive.ert.gr/>
3. Την ιστοσελίδα του **Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης**: <http://www.jmth.gr>
4. Την ιστοσελίδα της **Διεθνούς Συμμαχίας για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος (INTERNATIONAL HOLOCAUST REMEMBRANCE ALLIANCE – I.H.R.A.)**, στην οποία η Ελλάδα είναι μέλος: <https://www.holocaustremembrance.com>
5. Την ιστοσελίδα του **Ισραηλινού Ιδρύματος για το Ολοκαύτωμα «Yad Vashem»**: <http://www.yadvashem.org/>
6. Την ιστοσελίδα του **Ιστορικού Ινστιτούτου CENTROPA**: <http://www.centropa.org/>
7. Την ιστοσελίδα του **Γαλλικού μουσειακού και ερευνητικού ιδρύματος «Memorial de la Shoah»**: <http://www.memorialdelashoah.org/>

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

Εσωτ. Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Π/θμιας, Δ/θμιας Εκπ/σης & Ειδικής Αγωγής.
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Θρησκευμάτων
4. Γενική Διεύθυνση Σπουδών Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης
5. Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων & Οργάνωσης Π/θμιας Εκπ/σης
6. Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων & Οργάνωσης Δ/θμιας Εκπ/σης
7. Δ/νση Επαγγελματικής Εκπ/σης
8. Δ/νση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης
9. Δ/νση Υποστήριξης Εκπ/κών Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης για την Αειφορία
10. Δ/νση Θρησκευτικής Εκπαίδευσης & Διαθρησκευτικών Σχέσεων
11. Αυτοτελής Δ/νση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης
12. Αυτοτελές Τμήμα Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ